

ÅRSMELDING for 2023

Innhald:

Rogaland sau og geit, om året 2023:

Årsberetning frå styret, ved leiar	s.2
Avlsutvalet	s.4
Geitebøndene	s.5
Rovviltkontakten	s.5

Til medlemmane:

Innkalling til årsmøte med program.	s.7
Valnemnda i RSG sitt forslag til styre i RSG 2024	s.9
Resultatregnskap med noter	s.10
Balanse	s.11
Revisormelding	s.11

Helsing frå hovudsponsorane:

Nortura SA	s.13
Fatland AS	s.14
Prima Slakt AS	s.16
Fiskå Mølle AS	s.17
Felleskjøpet i Rogaland Agder	s. 18

Innhald de kan finne på nettsida:

www.nsg.no/rogaland/

Oversikt medlemmer per lokallag, bruk med småfe per kommune.	(Lokallag)
Lokallagsleiarar 2023.	(Lokallag)
Æresmedlem.	(Historie)
Årsmelding frå Rogaland Gjeterhundlag	(Gjeterhund)
Skotpremieutbetaling for rev til lokallag 2023.	(Utmark, beite, rovilt)
Beitelagsliste.	(Utmark, beite, rovilt)
Informasjon frå Rovviltforvaltninga	(Utmark, beite, rovilt)
Kontaktliste vereringar og andre raselag.	(Avlsarbeid og kåring)
Kåring 2023, statistikk og resultat.	(Avlsarbeid og kåring)

RSG: Lokallaga i Rogaland sau og geit er delt inn i 5 regionar:

Dalane – Bjerkreim, Eigersund, Helleland, Sokndal-Heskestad, Lund.

Sør-Jæren – Sør-Jæren og Time.

Nord Jæren – Sandnes, Gjesdal, Finnøy, Kvitsøy, Rennesøy & Mosterøy.

Ryfylke – Forsand, Hjelmeland, Sauda, Strand, Suldal.

Nord Rogaland – Bokn, Nedstrand, Karmøy, Sandeid, Skjold, Tysvær, Vats, Vikedal og Imsland, Ølen.

Årsberetning RSG

Styret i 2023:

Namn og region	Verv	Oppgåver
Anders Schanche Rettedal	Leiar	Mediekontakt, Dyrevelferd, Sponsoravtalar.
Hanne Lundal Nord-Rogaland	Nestleiar	Gjeterhundkontakt, Arrangements-ansvarleg.
Elin Fuglestad Sør-Jæren	Kasserar	Økonomi, fakturering, rekneskap og budsjett. Ansvar for sosiale medier, Facebook og Instagram, nyheiter på nettsida.
Jon Egil Østerhus Ryfylke	Styremedlem	Avlsutvalet, Kåring, Støtte økonomi.
Odd Einar Lundervold Nord-Jæren	Styremedlem	Beitelag, Utmarkskontakt.
Lisa Marie Melhus Dalane	1.vara-medlem	

2023

2023 har vært et relativt godt år for sauebonden i Rogaland. Sau og lam er nesten eneste dyreslag i tilnærmet balanse i markedet. Når vi ser hva overproduksjon innebærer i prisreduksjon for storfe og svin, skal vi være glade for at vi har klart å balansere ut etterspørselen på sau og lam. Fremover ser det også ut til at markedet vil være i balanse, noe som forhåpentligvis vil bidra positivt til sauebondens økonomi.

På NSG sitt årsmøte hadde RSG konstruktive innspill på flere områder. Fokus på lagets økonomi, jordbruksforhandlingene mm var noen av sakene vi engasjerte oss i. RSG har også vært en av pådriverne for bedre synlighet fra NSG i jordbruksdebatter og diskusjoner rundt norsk landbruk.

I året som har gått, har RSG jobbet en god del med dyrevelferd og fokus på dette. Tilbakemeldinger fra Mattilsynet er at det er for mange dyrevelferdssaker med sau i Rogaland. Sauenæringa er en politisk styrt næring, og vi er avhengige av politikernes velvilje for å ha en levelig økonomi i næringa.

Blir det for mange saker med dårlig dyrevelferd, eksempler fra mindre gode dyrehold og tragedier, så risikerer vi å miste velvilje fra norske politikere – det vil være svært skadelig for næringa. RSG og våre medlemmer må i tiden fremover være helt tydelige på at dårlig dyrevelferd for sau og lam er uakseptabelt! Klarer en ikke å drive på et akseptabelt nivå for dyrevelferd bør en ikke drive med sau. Så enkelt og så vanskelig. Arbeidet med dyrevelferd vil fortsette i 2024.

Ledersamlingen 2023 hadde dyrevelferd som tema. Under samlingen med ble kommende års dyrevelferds-program gjennomgått og diskutert. Per Inge Egeland, styreleder i Norsvin, delte sine erfaringer rundt eksponeringen svinenæringen hadde/ opplevde etter avsløringer rundt dårlig dyrevelferd i næringa, og han gav konstruktive tips til hvordan vi som organisasjon kan håndtere slike situasjoner og ikke minst hvordan en kan unngå å komme i lignende situasjon. Videre hadde Mattilsynet innspill rundt dyrevelferd for sau i Rogaland. Ledersamlingen hadde også gruppeoppgaver på dyrevelferd og kom med mange gode innspill på tiltak for bedre dyrevelferd. Alt i alt en god og konstruktiv samling.

I Rogaland har vi også hatt god aktivitet på gjeterhund-siden, med flere kurs som Storkurs, dommertrening, bruksprøve og de mange lokale gjeterhund-treningene. Dette er i sum et viktig arbeid for å sikre gode brukshunder for småfenæringen.

RSG har siden i høst jobbet aktivt med innspill til årets jordbruksforhandlinger. Vi har forsøkt å engasjere lokallag og vil også med teams-møte i januar forsøke å øke lokallagenes påvirkningsmulighet på innspillene, ytterligere. Styret har også jobbet med kåring i Rogaland og sanking i tomme heier. Sanking i tomme heier er et arbeid som vi vil fortsette med i 2024.

Sist, men ikke minst vil vi takke alle lokallag i Rogaland for det arbeidet dere gjør for småfebonden og småfeet i Rogaland. Det er fantastisk mange flotte arrangement rundt omkring som sørger for interesse og faglig påfyll om småfe og småfedrift.

Den dugnaden som legges ned i alle lokallag er svært viktig for NSG og RSG. Takk!

Medlemstall

Det var i 2023 1613 betalende medlemmer. Dette er en nedgang på 45 medlemmer i forhold til 2022. På nettsidene finner dere oversikt over medlemstall per lokallag, samt hvor mange sauebruk det er i kommunene rundt dere, sjekk gjerne for evt potensiale for nye medlemmer.

Årets gratulasjonar går til

Oppdrettar av beste indeks-vêrer i kvar sin rase:

- Vilhelm Bue i ring 126, med Spælværen: *Sulstuson*, O indeks 139.
- Berit og Ernst Herredsvela i ring 121, med Pelssau-væren *Herr Kuli*, O indeks 136.
- Kari og Harald Melhus i ring 139, med NKS-væren *Hector*, O indeks 144.

Oppdrettar av beste bukk, *Harry Veen*; oppdrettar Marie og Gjermund Vassbø Veen.

Fylkesmester gjeterhund, Jane Espevoll med hunden *Saga* og

Norgesmester gjeterhund, Arvid Årdal, med hunden *Djervs Ylva*.

Hilsen fra Avlsutvalget 2023

Så var et år til historie. Og tenkte jeg skulle komme med et lite tilbakeblikk på året som har gått.

Det var nok første gang jeg ikke var på Ledermøtet til RSG, siden jeg ble formann i Avlsutvalget. Dette på grunn av en privat feiring. Men avl stod sentralt på agendaen som vanlig. Vi var også i år heldig som fikk Martin Opseth Gløersen til å komme. Han kom inn på tema som dømming, bruksegenskaper, ull, kriterier for hvem som bør insemineres.

Det er kommet innspill fra lokallag om at gentesting på NKS lam skulle vært åpnet opp for alle medlemmer av NSG. Dette ble også drøftet på ledermøtet. Der kom det frem at det var nettopp denne gulrota som var avgjørende for at flere av ringmedlemmene fremdeles ville være i ring. Ringrepresentantene på Ledermøtet var samlet om at viss en slapp opp for gentesting til alle, så ville mye av grunnlaget for ringdriften som vi har i dag, falle bort. Alle som driver med sau av rasene som en driver ringarbeid på, har nytten av at vi har et aktivt ring-arbeid. Enten en kjøper kåra lam, voksen vær eller semin.

Avlsfremgangen har aldri vært større enn den er i dag. Selv om en ikke ser den kanskje så direkte på høstvekta, så må en huske på at en nå har høyere slakteprosent, lavere alder ved slakting, og mindre lam til slutfôring nå enn før.

Bygging av ny seminastasjon har også vært et stort tema nå i Høst. Avtalen som NSG har på Staur går nå ut, og det har vært litt usikkerhet om pris på ny avtale. I denne sammenheng er det naturlig at NSG vurderer å bygge en egen stasjon til både Geit og Sau. Stasjonen er tegnet og prisen er klar. Denne beslutningen vil komme opp på årsmøtet i NSG til våren.

På ledermøtet kom det også opp at ringene er bekymret for økonomien fremover.

Tilskuddet fra NSG minker samt at gentesting koster. Det er ikke helt rett frem å komme på måter å bedre økonomien på. Det er ikke ubegrenset hva en kan heve livdyrprisene med, så her må en se på andre alternativer også. Årsmøtet i RSG tar stilling til om vi tar saken videre til NSG.

Det blir stadig jobbet med nye egenskaper. Sauevekt, speneplassering, kryss, mastitt og holdbarhet er noen av de egenskapene en ser på. Noen er rett rundt hjørnet og noen må en jobbe mer med. Her gjør registrerings-buskapene i ringdriften en viktig jobb. En må få inn sikre registreringer, for så å kunne regne på arvbarheten på disse, før en kan gå videre med egenskapen.

Til slutt vil jeg takke for samarbeidet i 2023, og er det noe du lurer på, så ta gjerne kontakt.

Dette gjelder alle, om du er i ring eller ikke, også alle raser.

Vennlig Hilsen

Per Johan Lyse,
Leder av Avlsutvalget.

Foto: Birkeli gård (IG @birkeligard)

Jon Arvid Vassbø har vore RSG sin geitekontakt i mange år. Hallvard Veen er geitekontakt i 2024.

Helsing frå geitekontakten

Hei det går stort sett godt, det er god kvalitet på melka som blir levert til Tine, det er lite melk som ikke held kvalitetsmålet. Det er bra.

Det er ellers ein bekymring at Hans Nesheim slutter på Tine Haukeli, han har gjort mykje godt for geitebonden, som å stå på stand på Dyrskuen i Seljord og profilere geiteprodukt og framsnakke geita, og den jobben geitebonden gjære. Sånne folk skulle vi hatt mer av. Me håper den som kommer etter han gjære en like god jobb. Håper att Tine kan stå mer på stand så folk flest kan få smake på produktene, Tine har knallgode produkter, men hva nytta det når folk ikke veit om dei.

En må jo sjå framover, resultatata kommer ikke av seg sjøl. Den beste bukken er i 2023 Harry Veen. Det er bra der er noen som driver avl, så andre kan få inn nytt blod. Honnør til dem!

Jon Arvid Vassbø

Helsing frå Rovviltkontakten

Rovviltarbeidet i grunneigarorganisasjonane er organisert med tett samarbeid på tvers av regionar. Store rovdyr kryssar også raskt mellom ulike regionar, dei kan vandre langt.

Rovviltberedskapen var i 2023, som før, organisert gjennom fagлага og organisasjonane som held tett kontakt med Statsforvaltar som regional myndigheit, for å få skadefellingsløyve raskt når situasjonar oppstår. Utførende for evt skadefelling etter skade fra store rovdyr, var likt vi kjenner det fra før, interkommunalt organisert skadefellingslag. Rogaland har eitt lag med ein del

Rogaland Sau og Geit

organisert sør i fylket og ein del organisert nord i fylket, og med det god beredskap om skadefelling blir gitt løyve til.

Beitesesongen 2023 var god med normalt lite tap til rovvilt i Rogaland. Det var ingen skadesituasjonar som blei dokumenterte og som førte til søknad om skadefellingsløyve for store rovdyr.

Agder hadde besøk av ulv med tap av sau der ulv var skadegjerar. Men det vart ikkje gitt skadefellingsløyve og skaden avtok etter kort tid, truleg fordi ulven vandra ut att fra områda den oppsøkte. Det var litt merksemd, spørsmål og usikkerheit i samband med tapa i Agder for kva Rogaland hadde for beredskap i tilfelle ulven ville dukke opp hos oss. Me håpar dei som hadde spørsmål fekk gode svar.

Det er innom store rovdyr hjå oss både i beitesesongen og elles i året. Det er viktig at beitebrukarar følgjer med og melder fra om ein oppdagar unormale tap.

Magne Jakob Bjørheim,
Rovviltkontakt.

INNKALLING til Årsmøte i Rogaland Sau og Geit

Fredag 9. og Laurdag 10. januar 2024.

Grand Hotell Egersund, Johan Feyers gate 3, Egersund sentrum.

Møteleiar : Hanne Elise Lindal.

PROGRAM FREDAG 9.februar

11.00 Registrering og LUNSI

12:00 **Opning og velkomst** ved ordførar i Lund kommune, Gro Helleland.

Godkjenning av Innkalling, Sakliste og Forretningsorden.

Opprop.

Val av to personar til å skrive under møtebok.

Utnevnning av teljekorps.

Tale ved leiar i Rogaland Sau og Geit, Anders S Rettedal

Årsmelding for 2023.

Rekneskap for 2023 og budsjett for 2024

Spørsmål og kommentarar.

13.45 Pause

14.00 **Eivind Sjøstad Mjøen**, Styremedlem i NSG sentralstyre.

Spørsmål og kommentarar

15.00 Pause

15.15 **VAL**

Valnemnda presenterer si innstilling.

Generelle innspel til innstillinga

Val av leiar for 1 år om gongen.

Val av styremedlemar for 2 år om gongen.

Val av 3 varamedlemar i nummerorden for 1 år.

Val av nestleiar med 1 års funksjonstid mellom dei valde styremedlemene.

Fastsetje eventuelle honorar og dekking av reise-/telefon utgifter.

Val av utsendingar med varautsendingar til NSG sitt årsmøte.

Val av møteleiar for neste årsmøte.

Val av 3 medlemmer til valnemnda, med personleg vara.

Val av 2 revisorar for 1 år om gongen.

Årsmøtesak 1)

Forslag til **Instruks for valnemnda** sitt arbeid.

(vedlegg 1)

16.30 **Helsing** frå Norsk Bonde og Småbrukarlag, Prima, Fatland og Nortura.

17.10 Pause

17.20 **Handlingsplan for 2024 og Jordbruksforhandlingar**

18.00 Program slutt, tid for sosialt og fagleg påfyll.

20.00 **Middag**

Underhaldning av lokal løgnas, Jan Smibakken.

PROGRAM LAURDAG 10.februar

08.00 Frukost og drøs

09.00 **Årsmøtesaker:**

2) Kåring- kostnad ved heimekåring.

Vedlegg 2

3) Sak om GS-testing i bruksbesetningar.

Vedlegg 3

4) Styrka økonomisk kompensasjon for arbeid i vereringane.

Vedlegg 4

-Skal RSG sende dette som sak til NSG sitt årsmøte?

10.00 Rogaland Bondelag, v/Ståle Hustoft.

Jordbruksforhandlingar for sauene, og; er vi flinke nok til å produsere den kvaliteten som blir etterspurt?

10.45 Pause

11.00 Margaret Hagerup, Stortingsrepresentant Høyre,

Muligheter for eksport av norsk lammekjøtt.

11.45 **Avslutning ved leiar.**

12.00 Lunsj og heimreis.

Valnemnda si innstilling 2024:

Leiar:	Anders S Rettedal,	1 år	
Styremedlem:	Hanne Lundal,	2 år (nestleiar 1 år, Nord Rogaland)	
Styremedlem:	Jon Egil Østerhus,	2 år	(Ryfylke)
Styremedlem:	Elin Fuglestad,	ikkje på val	(Sør-Jæren)
Styremedlem:	Odd Einar Lundervold,	ikkje på val	(Nord-Jæren)

1. vara:	Leif Håkon Korsbø,	1 år	(Dalane)
2. vara:	Emil Herredsvela,	1 år	(Sør-Jæren)
3. vara:	Liv Sikveland,	1 år	(Nord-Jæren)

Ordstyrar årsmøte 2024: Hanne Elise Lindal, Jostein Eiane som vara

Revisor: Ottar Endresen, 1 år og Odd A Varhaug 2 år,
Andreas Lundegård som vara

Honorar og godtgjersle: som i 2023.

Årsmøtet skal også velje **3 medlemar til valnemnda** for 2024, med personleg vara. (Innstillinga for valnemnda blir presentert på årsmøtet.)

Dalane:	Leif Håkon Korsbø, Vald for 2023+2024. Vara: Ottar Endresen.
Sør Jæren:	Skal veljast for 2024+2025
Nord-Jæren:	Skal veljast for 2024+2025
Ryfylke:	Skal veljast for 2024+2025
Nord Rogaland:	Hilde Kallekleiv Håland, vald for 2023+2024. Vara: Emilie Moi Eikje.

Resultatregnskap Rogaland Sau og Geit

Inntekter:		2023		2022 Note	
Medlemskontigent	kr	575 191	kr	549 701	
Annonser	kr	61 911	kr	54 000	*2)
Diverse inntekter	kr	5 770	kr	2 063	
Tilskudd sekretær	kr	60 000	kr	60 000	
Egenandel lokalmøter og kurs	kr	74 242			
Kåring/ avl	kr	273 600	kr	312 830	
Sum inntekter	kr	1 050 714	kr	978 594	
Utgifter					
Reklame effekter	kr	13 398	kr	26 919	
Kåring/avl	kr	195 538	kr	224 617	
Møtekostnader/ kurs	kr	18 921	kr	5 071	
Kontorrekvisita	kr	549	-		
Godtgjersle tillitsvalgte	kr	198 570	kr	193 200	*3)
Innleigd sekretær	kr	118 597	kr	174 296	
Reiseutgifter tillitsvalgte	kr	85 866	kr	42 214	
Årsmøte/ledermøte	kr	225 744	kr	119 574	
Agrovisjon	-		kr	60 539	
Årsmelding	kr	23 313	kr	67 020	
Æresmedlemmer	kr	2 200	kr	2 200	
Gaver/ blomster	kr	4 772	kr	4 980	
Regnskapshonorar	kr	26 984	kr	14 000	*1)
Sponsing	kr	10 000	-		
Rogaland Gjeterhund støtte	kr	10 000	kr	10 000	
Gebyr	kr	381	kr	438	
Andre kostnader			kr	4 290	
Støtte rev	kr	74 700	kr	146 510	
Sum utgifter	kr	1 009 532	kr	1 095 867	
Renteinntekter	kr	43 535	kr	14 703	
RESULTAT	kr	84 716	kr	-102 570	

Fotnoter:

*1) Regnskapsposten inkluderer kr. 18 830 som gjelder regnskapet for året 2022

*2) Deler av dette gjelder annonser for 2022, som ikke ble fakturert ut før i 2023

*3) Inkluderer etterbetaling fra 2022, kr. 19 200

Balanse		31.12.2023		01.01.2023
Eiendeler				
Varelager	kr	10 480	kr	10 480
Kundefordringer	kr	305 300	kr	97 780
Bankinnskudd	kr	1 623 275	kr	1 756 657
Sum Eiendeler	kr	1 939 055	kr	1 864 917
Egenkapital og gjeld				
Egenkapital	kr	1 819 621	kr	1 818 871
Udisponert resultat	kr	84 716	kr	-
Leverandørgjeld	kr	16 718	kr	28 046
Annen kortsiktig gjeld	kr	18 000	kr	18 000
Sum Egenkapital og Gjeld	kr	1 939 055	kr	1 864 917

22.1.2024

Revidert og funnet i orden:

Attestert og signert
O. A. N. N. N.

Lund

REGNSKAPSKONTOR AS

Til Rogaland Sau og Geit med organisasjonsnummer 975 663 841.

Vi har bistått kunden med utarbeidelse av årsregnskap etter regnskapsloven. Årsregnskapet består av, og viser resultatregnskap, balanse og (noter). Som det fremkommer av årsregnskapet, er årsresultatet kr. 84 716. Den regnskapsmessige egenkapitalen utgjør kr. 1 819 621 av balansesummen på kr. 1 939 055.

Vi har i tillegg utført løpende bokføring etter bokføringsloven. Det foreligger oppdragsavtale mellom foretaket og regnskapsfører som regulerer tjenesteomfang.

Vi har utført vårt oppdrag i samsvar med regnskapsførerloven med forskrifter og god regnskapsføringsskikk. Dette innebærer at vi innenfor alminnelige rammer har:

- utført bokføringen i samsvar med bokføringsloven med forskrifter og god bokføringsskikk, herunder påsett at dokumentasjon av bokførte opplysninger tilfredsstiller krav gitt i eller i medhold av lov og ellers viser de bokførte opplysningenes berettigelse, og sørget for kontrollspor mellom dokumentasjon, bokførte opplysninger og årsregnskap
- tatt stilling til bruk av bokføringskontoer, balanseføring kontra resultat føring, samt skatte- og avgiftsmessig behandling ved bokføring av transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner
- tatt opp med foretaket eventuelle svakheter ved foretakets interne rutiner vedrørende bokføring og utarbeidelse av årsregnskap, dersom vi har oppdaget slike i utførelsen av vårt oppdrag
- basert årsregnskapet på en avstemt og dokumentert saldobalanse
- drøftet eventuelle usikkerheter, vurderinger, estimater og andre vesentlige spørsmål knyttet til årsregnskapet med oppdragsgiver
- vurdert dokumentasjonen av eventuelle vesentlige beløp som har fremstått som urimelige eller usannsynlige
- bistått med utarbeidelse av årsregnskapet i samsvar med lov, forskrift og god regnskapskikk

Det presiseres at vi ikke har utført revisjon av regnskapet, og at denne regnskapsføreruttalelsen må derfor ikke forveksles med en uavhengig revisors beretning.

Regnskapsføreruttalelsen kan heller ikke benyttes i forbindelse med krav mot regnskapsfører utover det ansvaret som følger av det alminnelige ansvaret.

Som utdypelse på de utfordringene som fjoråret innebar, har regnskapet i 2023 vært ryddig og oversiktlig fra Rogaland Sau og Geit sin side. Dette har forenklet arbeidet hos oss og de påkrevde rapporter er innsendt i tide. Rogaland Sau og Geit v/kasserer Elin Fuglestad har tatt i bruk de digitale løsningene vi tilbyr som er relevante for Rogaland Sau og Geit.

Sted og dato: Helleland 17.01.2024
Lund Regnskapskontor AS

Mari Surdal
For Lund Regnskapskontor AS

Lund Regnskapskontor AS
NO 987 656 190 MVA
Sirdalsveien 38, 4376 HELLELAND

HELINGAR FRÅ HOVUDSPONSORANE:

Hilsen fra Nortura.

Tusen takk for igjen å ha levert kjempefine lam i 2023, kjenner meg stolt av å få være en del av den flotte jobben dere gjør både med landskapet og dyra deres.

Agder vart som så mange gonger før, sesongen Stjernelam-topp med 94,9% Stjernelam. Innlandet og Viken følgjer på delt sølvplass med 94,3 % Stjernelam og Rogaland på ein god bronseplass 94,2 % Stjernelam. På Gourmet-lam toppen troner Innlandet aleine med 68,1 % Gourmetlam. Viken og Agder følgjer på dei neste plassene med 65,2 og 65,1% Gourmetlam. Vi gratulerer spesielt desse fylka, men det grunn til å gratulere alle fylka med god slaktekvalitet i ein utfordrande beitesesong. Vi er også glade for at statistikken over viser at Nortura har greidd å ta ut kr 2,31 i høgare pris på vegne av sauebonden. Vi veit det kjem godt med i desse dyrtider. Lamma kom noko seinare til slakting enn i både 2021 og 2022.

Dei mest intensive salsveke er veke 35- 40 (28.aug.-8. oktober). I årets sesong vart 52% av lamma slakta i desse vekene mot 58% i 2021. Ei vidare positiv prisutvikling er avhengig av god marknadsbalanse og godt sal. Det er difor eit ynskje om at ein større del av lamma kjem til slakting frå slutten av august til midten av oktober. Vi veit at produksjon av lam er avhengig av vær, beiteforhold og mange andre faktorar som sauebonden ikkje rår over. Vi håpar likevel at mange lagar seg ein plan der målet er at ein stor del av lamma skal slaktast i desse vekene i 2024.

Prisendring etter nyttår.

Frå måndag 1. januar aukar engrosprisen og omsetningsavgifta går ned på lam. På den andre sida er det ein del justeringar i slaktekostnadene og redusert verdi av ulike biprodukt som innmat. Netto prisoppgang blir difor kr 1,53 på lam frå nyttår. Som vi har vore inne på før, aukar grunntilskotet med kr 1 pr kg og kvalitetstilskotet går opp med kr 20 pr lam O+ og betre etter nyttår. For sau, blir det ein liten prisnedgang på kr 0,05 pr kg.

Vennlig hilsen

Stian Espedal og Tore Oftedal
Småferådgivere, Nortura

Nortura
bondens selskap

Helsing frå Fatland AS

Kjære sauebonde!

I skrivande stund er 2024 framleis splitter nytt, og me har lagt bak oss ein lang og travel småfesong i 2023. Fatland har arrangert fleire kurs og fagdagar på sau med godt oppmøte og positive tilbakemeldingar. Me trur det er både godt og viktig for bonden å få møta, og dela erfaringar med andre bønder.

Hjå Fatland har lammesesongen vore god. Snittklassa på lammeslakt hjå Fatland Jæren er R, og dei er 17,9 kg tunge. Til saman i 2023 er det slakta snautt 211 000 sau og lam i heile Fatland, fordelt på alle dei tre slakteria våre i Noreg. Det er omlag 4000 færre sau og lam enn i 2022, men Fatland har auka marknadsandelen sin, og me er glade, stolte og audmjuke over at stadig fleire bønder vel oss som sitt slakteri – tusen takk for tilliten de syner oss! Me opplever at marknaden i stadig større grad set pris på produkta våre av sau og lam, og sidan etterspørselen av småfeslakt er større enn det me kan hente hjå eigne leverandørar, er Fatland naudsynt til å kjøpe slakt frå andre aktørar i den norske marknaden. Me ønskjer i størst mogleg grad å kjøpe råstoffet vårt direkte av bonden, og vil gjera det me kan for å auke verdien på dei småfeslakta me har godt sal på. Dette er eit godt teikn for den norske sauebonden.

Det er viktig for Fatland å vera det beste slakteriet for bonden. Prisane våre skal vera konkurransedyktige, me ynskjer å gje bonden den beste kundeservicen og me vil syna oss tilliten verdig med å handtera råvarer, produktutvikling og sal på best mogleg vis. Hjarteleg takk til alle våre dyktige bønder for samarbeid og leveranse i 2023.

2023 – Framleis utfordringar for heile næringa

Dei aller fleste kjenner på strammare økonomi om dagen. Auka rentekostnader og framleis høge prisar på det aller meste frå maten me et til innsatsfaktorar i produksjonar, gjer at mange tenkjer seg ekstra godt om før dei kjøper noko. Om det så gjeld raudt kjøtt til sundagsmiddagen, eller ny driftsbygning, så vert reknestykket kontrollert både ein og to gonger ekstra før investeringa vert gjort. Dette gjer ringverknader langt utover den enkelte sitt middagsbord eller gard, og alle aktørar som er knytt til landbruket kjenner det når det knip for den norske bonden. Mange bønder opplever den økonomiske kvardagen som uvanleg hard for tida. Fatland kjenner også på fleire av dei same utfordringane. Samstundes skal me ha fokus på bonden som leverandør, og gjera vårt beste for å bidra positivt til økonomien i næringa. Pris på lam har hatt ei positiv utvikling i 2023, medan prisane på sau har hatt ei svak negativ utvikling. Fatland arbeider heile tida knallhardt for å oppretthalda det

gode salet og dermed kunna bidra til auka verdiskaping for produsentane våre.

Så vil me også understreka at sauene er meir enn berre kjøtt. Fatland deltek i fleire prosjekt for å auka bruk av norsk ull. Me sel 75.000 hovud av lam, bein og knoklar til både mat- og sementindustri, og me eksporterer fleire tusen kilometer med lammetarm til utlandet. Fatland arbeider for å heva totaløkonomien i sauehaldet.

Dyrevelferd i fokus

I desember 2023 starta Dyrevelferds-program for Sau opp. DVP Sau famnar i første omgang alle produsentar med 30 vfs eller meir, men frå 2028 skal også dei med færre enn 30 vfs med.

Programmet utgjer ein kursdel på nett, og eit veterinærbesøk, og tilbakemeldingane frå dei som allereie har fullført nettkurset, er at kurset var både nyttig og lærerikt, sjølv for dei som har lang fartstid i næringa. Frå før er det gjennomført DVP fjørfe, gris og storfe. Ta kontakt med våre rådgjevarar dersom du har spørsmål om dyrevelferdsprogramma!

Me er der for bøndene våre

Det er viktig for Fatland å vera ein seriøs samarbeidspartnar for produsentane våre. Rådgjeving og fagleg støtte skal me vera gode på. I tillegg arbeider me året rundt med fokus på Sauekontrollen. Sauekontrollen er eit fantastisk verktøy for sauebonden, og det er ynskjeleg at oppslutnaden i kontrollen aukar. Me hjelper deg gjerne om du ynskjer å ta i bruk dette gode produksjonsverktøyet.

Me har plass til fleire

Me ynskjer å invitera nye produsentar med på laget! Det er fleire gode grunnar for å bli Fatland-produsent:

- Det løner seg! Me har svært konkurransedyktige prisar, tillegg og bonusordningar.
- Me treng meir råvare! Salet går godt og me treng meir fersk kjøtt for å dekkja opp om salet.
- Gratis rådgjeving og oppfølging! Som Fatland-produsent vil du få tilgang på fagleg støtte og rådgjeving gjennom din produsentrådgjevar, og vårt produsentmiljø.

Ta kontakt for ein spanande samtale om våre vilkår, prisar og kvardagen som Fatland-bonde!

Fatland takkar Rogaland Sau og Geit for eit godt samarbeid i 2023, og ynskjer lukke til med alle dei viktige oppgåvene i 2024!

Helsing frå Prima Slakt

Prima Slakt har også i år motatt lam av svært god kvalitet. Lam med god kvalitet er en ettertraktet vare. Totalt 24 700 småfe ble levert til Prima Slakt i 2023, en liten økning fra 2022.

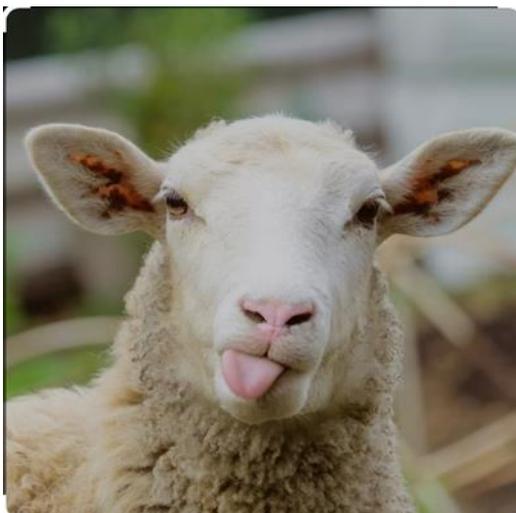
Jæren Smak Lam er et ettertraktet lam som vi trenger mer av. Av lam slakta i 2023 (gjennomsnitt Prima Slakt) oppnådde 45% av lammene Jæren Smak Ekstra, 60% Jæren Smak og 98% Jæren Smak Produksjon. Og hele 76% av all slakta sau traff i Kvalitets sau. Gjennomsnitt vekt på lam endte på 20.2 kg ,R+ i klasse og 2+ i fett
Konseptet Fjellam Frå Ryfylke jobbes videre med, sammen med sauebøndene i Fjellam Frå Ryfylke.

Prima Slakt jobber for å være det foretrukne alternativet for å oppnå best mulig totaløkonomi for våre produsenter.

En stor takk til dere dyktige sauebønder, kvalitet skal lønne seg.

Tilførselsleder Sau og Lam

Leif Håkon Korsbø

Helsing frå Fiskå Mølle

Gode Sauebonde!

Året 2023 ligg bak oss, og det er tid for å planlegge eit nytt år med nye muligheter.

Renteauke og høg straumpris har begge bidrege til krevjande økonomiske forhold for mange. Værforholda var tidvis utfordrande, og i siste del av vekstsesongen gav dette seg utslag både i mengde og kvalitet på grovfôret. Mange melder likevel om veldig gode beiteforhold, og slaktevekter i overkant av eit normalår.

I sauehuset er det for dei fleste stille før stormen, der ein har tid til å førebu både seg sjølv og søyene på årets vakraste eventyr. Ein del av dykk har sannsynlegvis i det minste med grovfôr og har behov for å supplere enten med innkjøpt grovfôr, grovfôrerstattar eller vanleg kraftfôr. Mulighetene er mange, og vi vil gjerne bidra med råd for å gjere det beste utav situasjonen. Nokre hekto Fibermix per dag er eit rimeleg alternativ dersom ein har for lite grovfôr. Ved moderat mangel av grovfôr velger mange heller å auke mengden kraftfôr, og då er særleg Sauefôr Drektig populært, då det gjev dekning av mineral og vitamin allereie ved dagsrasjonar på 3 hekto. Om du gjev anna kraftfôr bør du tilby søyene ekstra mineraltilskot i form av pulver eller mineralbøtter. Saltstein bør vere sjølvsgagt gjennom heile heile året. Etter fosterteljing er det viktig å sortere sauene og tilpasse føringa etter lammetal og hold. Ver snar med å auke kraftfôrmengdene til dei som har store kull eller er litt tynne, slik at både søya og lamma er i god stand før lamming. Frå 6 veker før lamming er det uråd å auke holdet på søyene då all næring deretter går til fostervekst. Ca 2-4 veker før hovudflokken skal lamme er det tid for å skifte over til mjølkekraftfôr til søyene. Kva type som tilråddast varierer både med lammetal og grovfôr kvalitet. Dersom mange søyer skal gå med 3 lam, eller ein ynskjer spesielt høg mjølkeproduksjon er TopLac-typane å foretrekke. TopLac Sau Fiber er ofte beste valet til tidleg/middels slått grovfôr, medan den svært konsentrerte TopLac Sau blir tilrådd der grovfôret har meir fiber/struktur. Der alle «overskotslam» blir skilt i frå som kopplam vil dei fleste klare seg med Sauefôr evt. det fiberrike kombinasjonsfôret Sau/Lam Appetitt.

Tidleg tilgong på kraftfôr bidreg til raskare vomutvikling hos lamma. Tilskotsføring med kraftfôr på vårbeite sikrar trillinglamma ein god start, og reduserer behovet for slutføring med store kraftfôrmengder om hausten. Vi tilrår Lam Beite både om våren og ved behov om

hausten.

Eventuelle kopplam må alltid få godt med råmjølk før dei blir tekne frå mora og tilvende på mjølkeerstatning. Denkamilk Lammedrikk som er som før produsert med høg andel norske mjølkeråvarer gav også i fjor svært gode resultat hos kundane våre.

Fiskå Mølle ynskjer å spele på lag med deg som bonde. Ta kontakt om det er noko du lurar på eller noko vi kan bidra med. Ynskjer lokallaget besøk på års- eller fagmøte stiller vi gjerne opp.

Med ynskje om ei god lamming og eit godt år både for sauen og sauebonden!

Leif Malvin Eggebo

Kunderådgjevar Fiskå Mølle A/S

Fiskå Mølle

Helsing frå Felleskjøpet Rogaland Agder

Til Årsmelding i Rogaland Sau og Geit

Året 2023 er bak oss, og det enda omsetnings-messig betre enn det ein såg føre seg ved inngangen til året. Auka forholdstal på mjølk kombinert med auka marknadsdel, spesielt på kylling, er den viktigaste årsaka. Men også bruken av Formel til sau og lam har auka i høve til året før. I tillegg utgjør

sauekraftfôret ein stadig større del av Formel-salet til FKRA.

Sjølv om talet vinterfôra sau har vore i nedgang i Noreg dei siste 4 åra, er utviklinga meir stabil i Rogaland. Rogaland held også stand i slaktekvalitet og når det gjeld vekt på lamma. Over halvparten av kundane våre i Rogaland driv med sau, anten i tillegg til annan produksjon eller i tillegg til anna arbeid. Såleis er sauebønder den største kundegruppa vår når det gjeld kraftfôr til husdyr.

Den største veksten i 2023 i høve til 2022, hadde vi for Formel Lam Haust. Noko av årsaka til det kan vera den varme og tørre våren, som førte til rask snøsmelting i fjellet/ utmarka, òg den våte

Rogaland Sau og Geit

ettersommarene og hausten. Dyra måtte støttefôrast lenger for å oppnå ønska vekt og slakteklasse.

Som tidlegare fekk dei raskast tilvekst dei som klippta lamma og sette dei inn på fri fôring av FORMEL Lam Haust. Dei kunne òg heller ta ein slått ekstra, og sikra vinterfôret etter ein dårleg sommar for grovfôr.

Vi er no i ein innefôringssesong med lite grovfôr, spesielt sør for Boknafjorden, som følgje av den utfordrande sommaren. Frå sommaren 2018 har vi god erfaring med å auka kraftfôrdelen i fôrrasjonen om vinteren. Formel Sau Intensiv kan fôrast med i rasjoner med opp til 70 % kraftfôr ved

vinterfôring. I 2018, som i denne innefôringssesongen, er kraftfôret den rimelegaste fôreininga om ein må kjøpa grovfôr.

Nytt av 2023 var Formel Lam Mysli produsert på Kvalaberg. Denne har synt å gje ein eventyrleg tilvekst på unge lam ved fri tilgang frå fødsel. Den ser ut til og gje eit betre tarmmiljø, samt at drøvtyggjarfunksjonen vert utvikla raskare.

Vi har også fått god tilbakemelding på ekspandat til sau. To av mjølkeblandingane våre vert selde under namnet Formel Sau X og Formel Sau Ekstra X. Næringsinnhaldet er likt som i desse blandingane

utan X. Men konsistensen på fôret med mindre maling gjev positive utslag for fordøyinga, som igjen gjev betre fôrutnytting.

Stavanger 24.01.2024

Ådne Undheim

Felleskjøpet

Rogaland Agder — siden 1899